

Kadınların İyilik Halinin Algılanan Toplumsal Cinsiyet Rollerile İlişkisi

Makalenin

Geliş Tarihi / Received: 02.04.2019

Kabul Tarihi / Accepted: 25.04.2019

Pelin HAYMANA*
Ş. Güliz KOLBURAN**

Öz

Kadının algıladığı toplumsal cinsiyet rolleri, onun yaşamında psikolojik ve sosyal birçok sürecine etki etmektedir. Araştırmanın amacı, kadınların psikolojik iyilik halinin, toplumsal cinsiyet rolleri algısıyla ilişkisini incelemektir. Bu çalışma, ilişkisel tarama yöntemiyle yapılmış nicel bir çalışmadır. Araştırmanın çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi ile ulaşılmış İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki 148 kadından oluşmaktadır. Araştırmada veri toplamak için Psikolojik İyilik Hali Ölçeği ve Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçekleri kullanılmıştır. Araştırma sonucunda psikolojik iyilik hali alt boyutları ile toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutları arasında anlamlı düzeyde korelatif ilişkiler tespit edilmiştir. Eşitlikçi cinsiyet rolü puanlarının çevre ile ilişkilerde hâkimiyet kurma puanlarını, evlilikte cinsiyet rolü puanlarının kendini kabul etme puanlarını negatif yönlü, eşitlikçi cinsiyet rolü puanlarının özerklik puanlarını negatif yönlü ve kadın cinsiyet rolü puanlarının özerklik puanlarını anlamlı düzeyde yordadığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: *Psikolojik iyilik hali, toplumsal cinsiyet rolleri, kadın, ilişkiler*

*Pelin HAYMANA, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Psikoloji Anabilim Dalı, pelin@haymana.us

**Dr. Öğr. Üyesi Ş. Güliz KOLBURAN, İstanbul Aydın Üniversitesi Psikoloji Bölümü, sahidegulizkolburan@aydin.edu.tr

The Correlation between Perceived Social Gender Roles and Women's Well-Being

Pelin HAYMANA*

Ş. Güliz KOLBURAN**

Abstract

Women's attitudes towards the perceived social gender roles influence their way of living both socially and psychologically. The aim of the study is to analyze the correlation between women's psychological well-being and their perception of gender roles. This study is a quantitative study conducted by relational screening method. The study group of the research consisted of 148 women in Çekmeköy, İstanbul. The error margin in the 95% confidence interval of the study group was calculated as 8,05% in the population. The data were collected by the Psychological Well-being Scale and the Gender Role Attitudes Scale and analyzed in the SPSS21 package program. As a result of the study, a significant correlation was determined between the sub-dimensions of psychological well-being and gender roles. As a result of the regression tests conducted between the variables that have a meaningful relationship, the GRAS egalitarian gender role scores affected the points of dominance in relation to the environment; the gender role scores in the marriage which was a sub-dimension of GRAS egalitarian gender role affected the self-acceptance scores which was a sub-dimension of psychological well-being in a negative way; the GRAS egalitarian gender role scores affected the autonomy scores which is a sub-dimension of psychological well-being, and finally the GRAS women gender role scores affected the autonomy scores on a significant level.

Keywords: *Psychological well-being, social gender roles, women, relationships*

* Pelin HAYMANA, İstanbul Aydın University the Graduate Institute of Social Sciences Psychology Department, pelin@haymana.us

** Ş. Güliz KOLBURAN, PhD, İstanbul Aydın University Psychology Department, sahidegulizkolburan@aydin.edu.tr

Giriş

Toplumsal Cinsiyet Roller

Bireyin biyolojik cinsiyeti bağlamında belirlenen demografik bir kategori olarak cinsiyet, toplum içinde bu kadar çok kişiyi ele alan başka bir sınıflandırma olmaması itibari ile çok büyük önem taşımaktadır (Dökmen, 2012). Toplumda kadın ve erkeklerin davranışları genel olarak önceden belirlenmiş biyolojik örüntüler değil, toplumun değer yargıları, yasalar, sanat, tarih, evlenme şekli, sağlık hizmetlerinden yararlanma gibi pek çok alanla iç içe geçmiş şekilde ortaya çıkmaktadır (Pınar, 2008). Tüm bu iç içe geçmiş örüntülerin anlaşılması açısından öncelikle biyolojik cinsiyetin anlamının ve cinsiyet özelliklerinin bilinmesi önem taşımaktadır.

Toplumsal cinsiyet rolleri kavramı ilk olarak 1955 yılında psikolog John Money tarafından, “Bir kişinin cinsellik ile ilgili özellikleri içerecek, ancak bu özellikler ile sınırlandırılmayacak şekilde kendini erkek ya da kadın statüsüne sahip olarak ortaya koymak amacıyla yaptığı ya da söylediği her şey”i belirtmek amacıyla ortaya atılmıştır. Money’e göre toplumsal cinsiyet rolleri erken çocuklukta kazanılmaktadır ve kişinin biyolojik cinsiyetinden farklı olabilir (Hoogland, 2008).

Stoller’a (1968) göre, toplumsal cinsiyet biyolojik çağrışımlar yerine psikolojik ve kültürel çağrışımları olan bir terimdir. Cinsiyet için uygun kavramlar “kadın ve erkek” ise toplumsal cinsiyet için uygun kavramlar “erkeksilik ve kadınsılık” olmalıdır. Kadın ve erkek sınıflaması yerine kullanılması gereken erkeksilik ve kadınsılık toplumsal cinsiyetin temelini oluşturur ve toplumsal cinsiyet meselesidir Zeybekoğlu (2012). Cinsiyetin değişmezliğinin karşısında toplumsal cinsiyetin kültür, yer ve zamana göre değişebilirlik özelliği ön plana çıkmaktadır (Oakley, Mitchell 1998).

Ökten (2009)’a göre Oakley tarafından ortaya atıldığı tarihten günümüze kadar toplumsal cinsiyet çalışmaları üç önemli aşamadan geçmiştir. Bu aşamalar şu şekilde sıralanabilir:

Birinci aşama: Cinsiyet farklılıkları üzerinde durulan aşama olup, çalışmacıların ortak görüş olarak farklılıkların temelinde biyolojik özellikler olduğunu öne sürdüğü aşamadır.

İkinci aşama: Toplumsal cinsiyetin toplumsal düzenlemelerin bir sonucu olarak kabul edildiği ve cinsiyet rolleri ve toplumsallaşmanın irdelendiği aşamadır.

Üçüncü aşama: Toplumsal cinsiyetin çalışma hayatı, sosyal düzen, eğitim, hukuk, medya çalışmaları gibi pek çok alanı da içerecek şekilde bütün toplumsal sistemin merkezinde bulunduğu öne sürüldüğü aşamadır.

Biyolojik cinsiyetten farklı olarak kültürel anlamda belirlenen ve cinsiyet kimliğine yansıyan toplumsal cinsiyet, yalnızca cinsiyet farklılığını değil, cinsler arasında eşit olmayan güç ilişkilerini de temel almaktadır. Bu nedenle günümüzde kadınların karşılaştıkları sorunlar, kökenini toplumsal cinsiyetten almaktadır. Toplumsal cinsiyet alanında yapılan çalışmalar incelendiğinde, toplumsal cinsiyete ilişkin önyargılardan dolayı ikinci plana atılması ve kadınları olumsuz yönde etkilenmesi toplumsal cinsiyetin sonucudur (Zeybekoğlu, 2012).

Doğum öncesi dönemden başlayarak yaşamın her anında önem taşıyan cinsiyet, toplum ve kültürün de etkisi ile kişilerin çevrelerine karşı davranışlarını, algılarını ve tutumlarını etkilemektedir. Bu nedenle toplumsal cinsiyet rolleri sosyoloji, psikoloji, eğitim bilimleri gibi pek çok alanda uygulama alanı bulabilmektedir (Aydilek, Çiftçi ve Özkan, 2011).

Toplumda kadın ve erkeğe farklı roller, özellikler ve sorumluluklar verilmesi ve farklı davranılması temel alınarak yapılan çalışmaların giderek artması, “cinsiyet”, “toplumsal cinsiyet” ve “toplumsal cinsiyet rolleri” konularına olan ilgiyi artırmaktadır (Zeybekoğlu, 2012).

Butler (2004), toplumsal cinsiyetin tam olarak ne birinin “ne olduğu” nu ne de “nelere sahip olduğu”nu belirten bir kavram olmadığını belirttiği çalışmasında, toplumsal cinsiyeti kadınsılık ve erkeksiğin hormonal, kromozomal, psişik ve edimsel doku formları ile birlikte üretildiği ve doğallaştırıldığı bir mekanizma olarak tanımlamıştır.

Bireylerin sosyal hayattaki konumları, diğer insanlara sergiledikleri duygu, davranış ve düşünce kalıpları *toplumsal rolleri* ifade ederken (Şener, 2012), doğuştan olmayıp kazanılmış olarak kültürün cinsiyetlere uygun bulunduğu

duygu, tutum, davranış ve roller arasındaki farklılıklar ise *toplumsal cinsiyet farklılıkları* olarak adlandırılmaktadır (Ersoy, 2009). Ann Oakley ise toplumsal cinsiyet kavramını betimlerken kadınlık ile erkeklik arasında bulunan eşitsiz toplumsal bölünmeleri ele alarak, cinsiyet konusunun toplumsal roller arasında *asimetrik dağılımını* vurgulamaktadır (Uluocak ve Aslan, 2011).

İçinde yaşadığı toplum birey olarak bir kadın ve erkeğin nasıl davranması, nasıl düşünmesi ve nasıl hareket etmesi gerektiğine dair normlar barındırır. Toplumsal beklentileri ortaya koyar ve kadın ve erkeği sosyal olarak yapılandırır (Akın ve Demirel, 2003).

Toplumsal cinsiyet rollerini etkileyen temel faktörler kültür (Şavran, 2012; Feiereisen ve diğerleri, 2009), aile (Yağmurlu, 2012; Tischler, 2011; Şavran, 2012; Wienclaw, 2011; Aydılek Çiftçi ve Özkan, 2011), kişilik (Özkan ve Lajunen, 2005; Beart vd., 2006; Özkalp vd., 2013; Martin ve Gnoth, 2009), yaşam tarzı (Günay ve Bener, 2011) ile bilişsel ve davranışçı faktörler (Kohlberg, 1966; Akın ve Demirel, 2003; Günay, Bener, 2011; Zeybekoğlu, 2012; Işık, 2018) olarak sayılmaktadır.

Toplumsal alan tarafından dayatılan kadın imajı, kadının bilişsel, duygusal ve eylemsel tutumlarını gözardı edebildiği gibi, onun psikolojik iyilik halini de etki altına almaktadır. Toplumsal cinsiyet rollerinin kültürel özellikleri, kadınların yaşadığı topluma göre mutluluk ve psikolojik iyilikleri üzerinde etkili olabilmektedir (Akın ve Demirel, 2003; Günay, Bener, 2011; Zeybekoğlu, 2012).

Psikolojik İyilik Hali

Antik çağlardan beri zihin ve beden bütünlüğünün vurgulanmış olmasına karşın, sağlık alanında uzun yıllar medikal modeller hâkim olduğu için fiziksel unsurlar dışında sağlığı etkileyen zihinsel ve sosyal unsurların dikkate alınması bir bakıma engellenmiştir (Doğan, 2004).

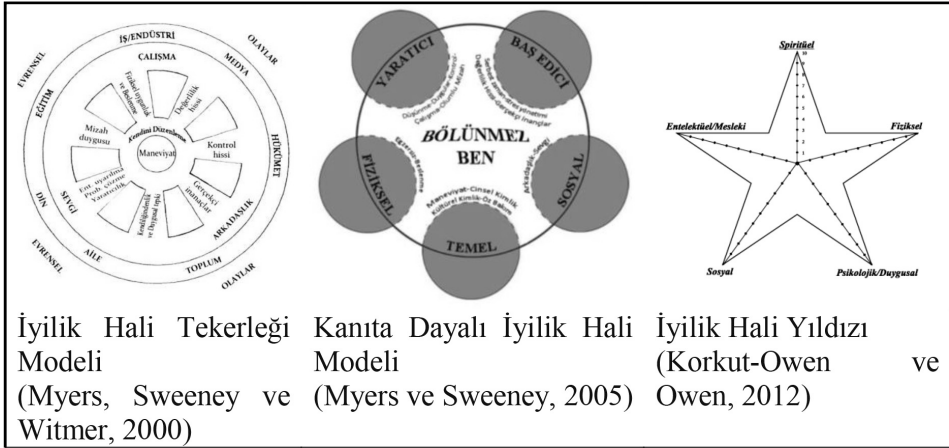
İyilik hali kavramının geliştirilmesinde öncü olarak kabul edilen Dunn (1959), insanlar için yüksek düzey iyilik halini, “Bireylerin içinde yaşadıkları çevre içerisinde, gerçekleştirme yeteneğine sahip oldukları potansiyellerini en üst düzeyde kullanarak işlevsel ve bir bütün olma

metodu” olarak ifade etmiştir. Bu tanımda vurgulanan birkaç noktaya dikkat çekmekte yarar vardır. Bunlar, insanın potansiyelini gerçekleştirecek yeteneğe sahip olması ve iyilik halinin bütüncül bir metot oluşudur. Bütüncüllük daha önce de vurgulandığı üzere beden ve zihnin bütüncül olarak değerlendirilmesini kapsamaktadır.

İyilik hali Archer, Probert ve Gage (1987)’e göre beden, zihin ve ruhu içeren maksimum insan işlevselliği için arayışın bir süreci ve durumu (akt: Doğan,2004), Ardell (1988)’e göre fiziksel, psikolojik ve manevi sağlığı geliştirmek için bilinçli ve amaçlı bir yaklaşımı, Hatfield ve Hatfield (1992)’e göre insanların tüm yönleriyle aktif olarak entelektüel, fiziksel, sosyal, duygusal, mesleki ve manevi açıdan iyi oluşlarını geliştirmelerini içeren bilinçli ve planlı bir süreci ve Myers, Sweeney ve Wittmer (2000)’e göre insanlık ve doğal toplum içerisinde en iyi şekilde yaşamak için bireyin beden, zihin ve ruh bütünlüğünü sağladığı, en uygun düzeyde sağlık ve iyi oluşa doğru yönelmiş bir yaşam tarzını ifade etmektedir.

İyilik hali, fiziksel, zihinsel ve sosyal açıdan her zaman yeni sorular keşfetmeyi, aramayı, bulmayı, bu sorulara cevaplar keşfetmeyi içeren ve yaşamın her hangi bir zamanında, gerçekçi ve akılcı olarak yaşamın tüm alanlarında potansiyelimizi gerçekleştirmeye yönlendirilmiş bir yaşam tarzıdır (Jonas, 2005).

Dunn iyilik hali düzeyinin yüksek olmasının bazı özelliklerini de tanımlamıştır. Bu iyilik hali düzeyi yüksek olan bireyler (Dunn 1959); daha yüksek bir potansiyele doğru sürekli işleyen, açık uçlu ve sürekli genişleyen, yarına meydan okuyan daha yüksek bir potansiyeli yaşayan, beden, zihin ve ruh bakımından tamamen bütünleşen bireyler olarak ifade edilmiştir.

Şekil 1: İyilik hali modelleri

Beden ve zihin bütünlüğüne dayalı sağlık kavramının kökenleri binlerce yıl öncesindeki Ortadoğu dinleri, eski Yunan ve Uzakdoğu filozoflarına kadar dayanmaktadır (Witmer, 1985: 43). Bu felsefi görüşlere göre zihin ve beden ayrı değildir, ancak birbirleri ile ilişkili ve bağlantılı olarak görülebilirler. Her ne kadar bu görüşler binlerce yıl öncesinde ortaya koyulmuş olsa da, sağlığa bütüncül bir bakış açısı kazandıran iyilik hali kavramının asıl gelişimi 1960-70'li yıllarından sonra gerçekleşmiştir. Sağlığa ilişkin bütüncül bakış açısı gelişmesi konusunda en büyük katkıları yapan kuramcılar ise Alfred Adler ve Abraham Maslow olmuştur. Bu bağlamda, bu başlık altında iyilik halinin Adleryan Kuram ve Maslow'un Kendini Gerçekleştirme Kuramı çerçevesinde kuramsal temelleri açıklanmıştır.

Beden, zihin ve ruh bütünlüğüne ilişkin bakış açısının gelişmesinin ardından medikal alanda ilk geliştirilen iyilik hali modeli *Hetler'in modeli* olmuştur. Hetler (1980), kısaca iyilik halini bilinçli seçimlerin yapıldığı aktif bir süreç ve insanın bütünlüğünü vurgulayan pozitif bir yaklaşım olarak ifade etmektedir. Bu çerçevede geliştirmiş olduğu iyilik hali modelinde altı boyut tanımlamıştır. Bunlar (Hetler, 1980); entelektüel, duygusal, fiziksel, sosyal, mesleki, manevi boyuttur.

İyilik hali ile ilgili en önemli üç model İyilik Hali Tekerleği Modeli, Kanıta Dayalı İyilik Hali Modeli ve İyilik Hali Yıldız Modelidir.

İyilik Hali Tekerleği Modeli (İHTM) medikal, sosyal ve psikoloji alanlarında yapılan araştırmalardan yararlanılarak geliştirilmiş olan bir modelidir (Myers, Sweeney ve Witmer, 2000). Başka bir deyişle İHTM fiziksel, toplumsal ve ruhsal sağlık alanlarındaki çalışmalar sentezlenerek geliştirilmiştir.

Bölünmez ben: Kanıta Dayalı İyilik Hali Modeli (BBİHM), İHTM modeli üzerinde devam eden çalışmalar neticesinde geliştirilmiş olan bir iyilik hali modelidir. İHTM'ne dayalı olarak geliştirilen İyilik Hali Ölçeği (The Wellness Evaluation of Lifestyle) üzerinde yapılan çalışmalar neticesinde İHTM'nin yapısının doğrulanmadığı ortaya çıkmıştır (Myers ve Sweeney, 2005).

İyilik Hali Yıldızı Modeli (İHYM), iyilik haline ilişkin kuramsal çalışmalardan, var olan iyilik hali modellerinden ve mevcut iyilik hali modellerinin Türkiye'deki kullanımında karşılaşılan zorluklardan yola çıkılarak geliştirilmiş bir modeldir (Korkut-Owen ve Owen, 2012). Model, iyilik hali tanımlarında vurgulandığı ve diğer iyilik hali modellerinde olduğu gibi çok boyutlu ve bütüncül bir iyilik hali modeli olma özelliklerine sahiptir. Buna göre modelin boyutları ilk olarak fiziksel, psikolojik/duygusal, sosyal, entelektüel/mesleki ve spiritüel iyilik hali olarak adlandırılmıştır.

Bireyin psikolojik iyilik hali, birçok değişken tarafından etkilenmektedir. Kadınların iyilik halleri, diğer faktörler yanında toplumsal cinsiyet rolleri tarafından da etkilenip etkilenmediğinin incelenmesi önem arz etmektedir.

Araştırmada, "Kadınların psikolojik iyilik halinin, toplumsal cinsiyet rolleri algısı ile ilişkisi var mıdır" sorusuna yanıt aranmıştır.

Araştırmanın amacı, kadınların psikolojik iyilik halinin, toplumsal cinsiyet rolleri algısı ile ilişkisini incelemektir. Bunun için kadınların psikolojik iyilik halinin, toplumsal cinsiyet rolleri algısı ile ilişkisi incelendikten sonra, kadınların toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin algılarının psikolojik iyilik hallerini yordaması sınanmıştır.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bu çalışma, ilişkisel tarama yöntemiyle yapılmış nicel bir çalışmadır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004; Balcı, 2011). Araştırmada, kadınların psikolojik iyilik halinin, algılanan toplumsal cinsiyet rolleri ile ilişki incelenmiştir.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubu, İstanbul ili Çekmeköy ilçesindeki 18 yaş üstü kadınlardan oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma grubu, kolay ulaşılabilir örneklem (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2004) yöntemi ile ulaşılmış 148 kadından oluşmaktadır. Çalışma grubunun evren içerisinde %95 güven aralığındaki hata payı %8,05 olarak hesaplanmıştır. Yazıcıoğlu ve Erdoğan (2004)'a göre araştırmacı %95 güven aralığında en fazla %10 hata payı verecek kadar örneklem büyüklüğü hesaplayabilir. Bu kapsamda araştırmanın çalışma grubunun büyüklüğü istatistiksel olarak yeterli büyüklüktedir denilebilir.

Katılımcıların %21,6'sı (32) 20-30; %42,6'sı (63) 31-45; %35,8'i (53) 45 üstü yaş grubundadır. Katılımcıların yaşamlarını büyük çoğunlukla geçirdikleri yer %4,1'i (6) köy-kasaba; %5,4'ü (8) ilçe; %15,5'i (23) şehir ve %75,0'i (111) büyükşehirdir. Eğitim değişkeni incelendiğinde katılımcıların %10,1'i (15) sadece okur yazar; %2,7'si (4) ortaokul; %16,9'u (25) lise; %70,3'ü (104) üniversite mezundur. Katılımcıların %62,2'si (92) çalışmadığını; %37,8'i (56) ise çalıştığını ifade etmişlerdir. Medeni durum açısından bakıldığında katılımcıların %20,9'u (31) bekâr; %79,1'i (117) evlidir. Katılımcıların %2,0'si (3) alt; %70,9'u (105) orta; %27,0'si (40) üst gelir grubunda olduğunu bildirmiştir. Zeyneloğlu ve Terzioğlu (2011)'na göre Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinden (TCRTÖ) 95 ve üstünde puan alanlar eşitlikçi toplumsal cinsiyet rollerini benimsemişlerdir. Katılımcıların TCRTÖ puanlarına göre dağılımında %100,0'ü (148) eşitlikçi (95+) toplumsal cinsiyet görüşünü yansıtmıştır.

Veri Toplama Araçları

Araştırmada, veri toplama aracı üç bölümden oluşmaktadır. Veri toplama aracının birinci bölümünde sosyo demografik bilgiler, ikinci bölümünde Psikolojik İyilik Hali Ölçeği ve üçüncü bölümünde Toplumsal Cinsiyet

Rolleri Tutum Ölçeği (TCRTÖ) bulunmaktadır. Sosyo demografik bilgiler formu ile toplanan veriler çalışma grubunun dağılımı kısmında sunulmuştur.

Psikolojik İyilik Hali Ölçeği (PİHO) (Scale of Psychological Well-Being): Psikolojik İyilik Hali Ölçeği, Ryff tarafından geliştirilen ve Cirhinlioğlu (2006) tarafından Türkçeye uyarlanmıştır. Ölçek 5’li likert tipi olup 5 faktörde toplanmış 49 maddeden oluşmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık için hesaplanan Cronbach alfa değeri 0,91’dir (Cirhinlioğlu, 2006).

Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği (TCRTÖ): Toplumsal Cinsiyet Roller Tutum Ölçeği, üniversite öğrenimi gören öğrencilerin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarını belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek, iç tutarlılığı için hesaplanan 38 maddelik ölçeğin Cronbach Alfa değeri 0,92 olarak bulunmuştur. 5’li likert tipi yapıya sahip ölçeğin 38 maddesi 5 faktör altında toplanmıştır (Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011).

Verilerin Toplanması ve Analizi

Veri toplama aracı, fotokopi ile çoğaltılmış ve çalışma grubuna verilerek doldurmaları istenmiştir. Toplanan veriler SPSS paket programında analiz edilmiştir. Betimleyici Temel İstatistik için aritmetik ortalama ve standart sapma değerleri hesaplanmıştır. Psikolojik iyilik halinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkisini sınamak için yapılan Pearson Korelasyon analizi, Psikolojik iyilik halinin (PİHO) toplumsal cinsiyet rolleri tarafından yordanmasını sınamak içinse çoklu doğrusal regresyon analizleri yapılmıştır.

Bulgular

Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Algısı ve Psikolojik İyi Hallerinin Düzeyi:

Tablo 1: Betimleyici Temel İstatistik

	N	min.	mak.	X_{ort}	SS
TCRTÖ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	148	17,00	40,00	25,45	4,06
TCRTÖ Kadın Cinsiyet Rolü	148	26,00	39,00	33,67	2,48
TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü	148	23,00	40,00	27,24	3,94
TCRTÖ Geleneksel Cinsiyet Rolü	148	20,00	38,00	31,09	3,60
TCRTÖ Erkek Cinsiyet Rolü	148	15,00	29,00	22,43	3,18
Toplumsal Cinsiyet Rollerini Toplam	148	116,00	180,00	139,89	10,22
PİHO Çevre ile İlişkilerde Hâkimiyet Kurma	148	18,00	49,00	35,44	6,53
PİHO Kendini Kabul Etme	148	35,00	65,00	55,17	6,69
PİHO Diğerleri ile Olumlu İlişkiler Kurma	148	24,00	40,00	36,06	3,16
PİHO Özerklik	148	28,00	55,00	44,75	5,68
PİHO Kişisel Gelişim	148	15,00	35,00	27,30	4,39

Tabloda görüldüğü gibi; TCRTÖ alt boyutlarından eşitlikçi cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 25,45$ (ss=4,06), kadın cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 33,67$ (ss=2,48), evlilikte cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 27,24$ (ss=3,94), geleneksel cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 31,09$ (ss=3,60) ve erkek cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 22,43$ (ss=3,18) düzeyindedir. Piho alt boyutlarından çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma ortalaması $x_{ort} = 35,44$ (ss=6,53), kendini kabul etme ortalaması $x_{ort} = 55,17$ (ss=6,69), diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma ortalaması $x_{ort} = 36,06$ (ss=3,16), özerklik ortalaması $x_{ort} = 44,75$ (ss=5,68), kişisel gelişim ortalaması $x_{ort} = 27,30$ (ss=4,39) düzeyindedir.

Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri toplamının ortalaması $x_{ort} = 139,89$ (ss=10,229) düzeyinde bulunmuş ve bu sonuç eşitlikçi toplumsal cinsiyet (95+) görüşünü yansıtmıştır.

Kadınların Psikolojik İyilik Halinin Toplumsal Cinsiyet Rollerile İlişkisi: Kadınların psikolojik iyilik hallerinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkisini incelemek için önce Pearson Korelasyon analizi, Pearson Korelasyon analizinde anlamlı ilişki çıkan değişkenler arasındaki ilişki büyüklüğünü sınamak içinse çoklu doğrusal regresyon analizleri yapılmış ve aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2: Psikolojik İyilik Halinin Toplumsal Cinsiyet Rollerile İlişkisi

		PİHO: Çevre ile İlişkilerde Hakimiyet Kurma	PİHO: Kendini Kabul Etme	PİHO: Diğerleri ile Olumlu İlişkiler Kurma	PİHO: Özerklik	PİHO: Kişisel Gelişim
TCRTÖ	r	,422**	-,267**	-,185*	-,293**	,032
Eşitlikçi	p	,000	,001	,024	,000	,696
Cinsiyet	N	148	148	148	148	148
Rolü						
TCRTÖ	r	,148	,156	,063	,243**	,162*
Kadın	p	,074	,058	,445	,003	,049
Cinsiyet	N	148	148	148	148	148
Rolü						
TCRTÖ	r	,321**	-,340**	-,222**	-,313**	-,080
Evlilikte	p	,000	,000	,007	,000	,334
Cinsiyet	N	148	148	148	148	148
Rolü						
TCRTÖ	r	,100	,064	,066	,199*	,192*
Geleneksel	p	,225	,439	,426	,016	,020
Cinsiyet	N	148	148	148	148	148
Rolü						
TCRTÖ	r	,224**	,037	-,030	,106	,214**
Erkek	p	,006	,653	,720	,200	,009
Cinsiyet	N	148	148	148	148	148
Rolü						

Psikolojik iyilik halinin toplumsal cinsiyet rolleriyle ilişkisini sınamak için yapılan Pearson korelasyon analizi sonucunda şu bulgulara ulaşılmıştır:

Toplumsal cinsiyet rollerinden eşitlikçi cinsiyet rolünün psikolojik iyilik hali alt boyutlarından çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma ile $p < 0,001$ düzeyinde pozitif yönlü ($r = ,422$), kendini kabul etme ile $p < 0,01$ düzeyinde negatif yönlü ($r = -,267$), diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma ile $p < 0,05$ düzeyinde negatif yönlü ($r = -,185$) ve özerklik ile $p < 0,001$ düzeyinde negatif yönlü ($r = -,293$) anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinden (TCRTÖ) eşitlikçi cinsiyet rolünün psikolojik iyilik hali alt boyutlarından kişisel gelişim alt boyutu ile ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Toplumsal cinsiyet rollerinden kadın cinsiyet rolü ile psikolojik iyilik hali alt boyutlarından özerklik alt boyutu arasında $p < 0,01$ düzeyinde pozitif yönlü ($r = ,243$) ve kişisel gelişim alt boyutu arasında $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönlü ($r = ,162$) anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinden (TCRTÖ) kadın cinsiyet rolü ile psikolojik iyilik hali alt boyutlarından çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma, kendini kabul etme ve diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma alt boyutları arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Toplumsal cinsiyet rollerinden evlilikte cinsiyet rolünün psikolojik iyilik hali alt boyutlarından çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma ile $p < 0,001$ düzeyinde pozitif yönlü ($r = ,321$), kendini kabul etme ile $p < 0,001$ düzeyinde negatif yönlü ($r = -,340$), diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma ile $p < 0,01$ düzeyinde negatif yönlü ($r = -,222$) ve özerklik ile $p < 0,001$ düzeyinde negatif yönlü ($r = -,313$) anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinden (TCRTÖ) eşitlikçi cinsiyet rolünün psikolojik iyilik hali alt boyutlarından kişisel gelişim alt boyutu ile ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Toplumsal cinsiyet rollerinden geleneksel cinsiyet rolü ile psikolojik iyilik hali alt boyutlarından özerklik alt boyutu arasında $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönlü ($r = ,199$) ve kişisel gelişim alt boyutu arasında $p < 0,05$ düzeyinde pozitif yönlü ($r = ,192$) anlamlı ilişki tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinden (TCRTÖ) kadın cinsiyet rolü ile psikolojik iyilik hali

alt boyutlarından çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma, kendini kabul etme ve diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma alt boyutları arasındaki ilişkiler istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Toplumsal cinsiyet rollerinden erkek cinsiyet rolünün psikolojik iyilik hali alt boyutlarından çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma ile $p<0,01$ düzeyinde pozitif yönlü ($r=,224$), kişisel gelişim ile $p<0,01$ düzeyinde pozitif yönlü ($r=,214$) anlamlı ilişkisi olduğu tespit edilmiştir. Toplumsal cinsiyet rollerinden (TCRTÖ) erkek cinsiyet rolü'nün psikolojik iyilik hali alt boyutlarından kendini kabul etme, diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma ve özerklik ile ilişkisi istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutları ile psikolojik iyilik hali alt boyutları arasında anlamlı çıkan ilişkilerde toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutlarının, psikolojik iyilik hali alt boyutlarını yordamasını 6 ayrı regresyon modeli ile sınanmış ve aşağıda sunulmuştur.

Tablo 3: Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Çevre ile İlişkilerde Hakimiyet Kurmayı Yordaması

Yordayan	Regresyon Modeli					Kaysayı Tablosu					
	R	R ²	R _{che}	F _{che}	p	başlangıç değ.			standardize değ.		
						Sabit	B	Sh	β	t	p
TCRTÖ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	,446a	0,20	0,18	5,91	,000b	12,11	0,59	0,19	0,37	3,069	0,003
TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü							0,06	0,19	0,03	0,289	0,773
TCRTÖ Erkek Cinsiyet Rolü							0,30	0,16	0,15	1,915	0,058

Model 1- PİHO: çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurmanın toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutları tarafından yordanmasını sınamak için yapılan çoklu doğrusal regresyon modeli $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bulunarak onaylanmıştır ($p = 0,000$; $R_{che} = 0,18$). Modele göre PİHO: çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma puanlarının %20'si toplumsal cinsiyet rolleri puanları ile açıklanabilmektedir ($R^2 = 0,20$).

TCRTÖ eşitlikçi cinsiyet rolü puanlarının çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma puanlarını yordaması % 37 büyüklüğünde ve $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p = 0,003$; $\beta = 0,37$).

TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü ve TCRTÖ Erkek Cinsiyet Rolü puanlarının çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma puanlarını yordama büyüklüğü istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 4: Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Kendini Kabul Etmeyi Yordaması

Yordayan	Regresyon Modeli					Kaysayı Tablosu			standardize değ.		
	R	R ²	R _{che}	F _{che}	p	başlangıç değ. Sabit	B	Sh	β	t	p
TCRTÖ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	,340a	0,12	0,10	6,33	,000b	71,00	-0,03	0,20	-0,02	-0,153	0,879
TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü						-0,55	0,21		-0,33	-2,694	0,008

Model 2- PİHO: Kendini Kabul Etmenin toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutları tarafından yordanmasını sınamak için yapılan çoklu doğrusal regresyon modeli $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bulunarak onaylanmıştır ($p = 0,000$; $R_{che} = 0,10$). Modele göre PİHO: Kendini Kabul Etme puanlarının %12'si toplumsal cinsiyet rolleri puanları ile açıklanabilmektedir ($R^2 = 0,12$).

TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü puanlarının Kendini Kabul Etme puanlarını yordaması % 33 büyüklüğünde negatif yönlü ve $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p = 0,008$; $\beta = -0,33$).

TCRTÖ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü puanlarının Kendini Kabul Etme puanlarını yordama büyüklüğü istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$).

Tablo 5: Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Diğerleri ile Olumlu İlişkiler Kurmayı Yordaması

Yordayan	Regresyon Modeli					Kaysayı Tablosu			standardize değ.		
	R	R ²	R _{che}	F _{che}	p	Sabit	B	Sh	β	t	p
TCRTÖ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	,223a	0,05	0,04	3,10	,024b	41,03	-0,03	0,10	-0,04	-0,299	0,765
TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü							-0,16	0,10	-0,19	-1,544	0,125

Model 3- PİHO: Diğerleri ile Olumlu İlişkiler Kurmanın toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutları tarafından yordanmasını sınamak için yapılan çoklu doğrusal regresyon modeli $p<0,05$ düzeyinde anlamlı bulunarak onaylanmıştır ($p=0,024$; $R_{che}=0,04$). Modele göre PİHO: Diğerleri ile Olumlu İlişkiler Kurma puanlarının %5'i toplumsal cinsiyet rolleri puanları ile açıklanabilmektedir ($R^2=0,05$).

TCRTÖ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü ve TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü puanlarının Diğerleri ile Olumlu İlişkiler Kurma puanlarını yordama büyüklüğü istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p>0,05$). Yordamanın anlamlı bulunmamasının nedeni korelasyonun anlamlı da olsa düşük olmasıdır.

Tablo 6: Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Özerkliği Yordaması

Yordayan	Regresyon Modeli					Katsayı Tablosu					
	R	R ²	R _{che}	F _{che}	p	başlangıç değ.			standardize değ.		
						Sabit	B	Sh	β	t	p
TCRTÖ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü	,410a	0,17	0,15	5,25	,000b	32,72	-0,36	0,17	-0,26	-2,073	0,040
TCRTÖ Kadın Cinsiyet Rolü							0,46	0,19	0,20	2,420	0,017
TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü							-0,06	0,19	-0,04	-0,340	0,735
TCRTÖ Geleneksel Cinsiyet Rolü							0,24	0,12	0,15	1,931	0,056

Model 4- PİHO: Özerkliğin toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutları tarafından yordanmasını sınamak için yapılan çoklu doğrusal regresyon modeli $p < 0,001$ düzeyinde anlamlı bulunarak onaylanmıştır ($p = 0,000$; $R_{che} = 0,15$). Modele göre PİHO: Özerklik puanlarının %17'si toplumsal cinsiyet rolleri puanları ile açıklanabilmektedir ($R^2 = 0,17$).

TCRTÖ Eşitlikçi Cinsiyet Rolü puanlarının özerklik puanlarını yordaması % 26 büyüklüğünde negatif yönlü ve $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p = 0,040$; $\beta = -0,26$).

TCRTÖ Kadın Cinsiyet Rolü puanlarının özerklik puanlarını yordaması % 20 büyüklüğünde ve $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunmuştur ($p = 0,017$; $\beta = 0,20$).

TCRTÖ Evlilikte Cinsiyet Rolü ve TCRTÖ Geleneksel Cinsiyet Rolü puanlarının özerklik puanlarını yordama büyüklüğü istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$).

Tablo 7: Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Kişisel Gelişimi Yordaması

Yordayan	Regresyon Modeli					Kaysayı Tablosu			standardize değ.		
	R	R ²	R _{che}	F _{che}	p	Sabit	B	Sh	β	t	p
TCRTÖ Kadın Cinsiyet Rolü	,251a	0,06	0,04	4,30	,025b	13,36	0,19	0,15	0,11	1,256	0,211
TCRTÖ Geleneksel Cinsiyet Rolü							0,12	0,12	0,10	0,987	0,325
TCRTÖ Erkek Cinsiyet Rolü							0,17	0,14	0,13	1,241	0,217

Model 5- PİHO: Kişisel Gelişimin toplumsal cinsiyet rolleri alt boyutları tarafından yordanmasını sınamak için yapılan çoklu doğrusal regresyon modeli $p < 0,05$ düzeyinde anlamlı bulunarak onaylanmıştır ($p = 0,025$; $R_{che} = 0,04$). Modele göre Model 5- PİHO: Kişisel Gelişim puanlarının %6'sı toplumsal cinsiyet rolleri puanları ile açıklanabilmektedir ($R^2 = 0,06$).

TCRTÖ Kadın Cinsiyet Rolü, TCRTÖ Geleneksel Cinsiyet Rolü ve TCRTÖ Erkek Cinsiyet Rolü puanlarının Kişisel Gelişim puanlarını yordama büyüklüğü istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır ($p > 0,05$). Yordamanın anlamlı bulunmamasının nedeni korelasyonun anlamlı da olsa düşük olmasıdır.

Tartışma

Araştırma katılımcılarının %21,6'sı (32) 20-30; %42,6'sı (63) 31-45; %35,8'i (53) 45 üstü yaş grubundadır. Katılımcıların yaşamlarını büyük çoğunlukla geçirdikleri yer %4,1'i (6) köy-kasaba; %5,4'ü (8) ilçe; %15,5'i (23) şehir ve %75,0'i (111) büyükşehirdir. Eğitim değişkeni incelendiğinde Katılımcıların %10,1'i (15) sadece okur yazar; %2,7'si (4) ortaokul; %16,9'u (25) lise; %70,3'ü (104) üniversite mezundur. Katılımcıların %62,2'si (92) çalışmadığını %37,8'i (56) ise çalıştığını ifade etmişlerdir.

Medeni durum açısından bakıldığında katılımcıların %20,9'u (31) bekâr; %79,1'i (117) evlidir. Katılımcıların %2,0'si (3) alt %70,9'u (105) orta %27,0'si (40) üst gelir grubunda olduğunu bildirmiştir.

TCRTÖ alt boyutlarından eşitlikçi cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 25,45$ (ss=4,06), kadın cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 33,67$ (ss=2,48), evlilikte cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 27,24$ (ss=3,94), geleneksel cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 31,09$ (ss=3,60) ve erkek cinsiyet rolü ortalaması $x_{ort} = 22,43$ (ss=3,18) düzeyindedir. Piho alt boyutlarından çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma ortalaması $x_{ort} = 35,44$ (ss=6,53), kendini kabul etme ortalaması $x_{ort} = 55,17$ (ss=6,69), diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma ortalaması $x_{ort} = 36,06$ (ss=3,16), özerklik ortalaması $x_{ort} = 44,75$ (ss=5,68), kişisel gelişim ortalaması $x_{ort} = 27,30$ (ss=4,39) düzeyindedir.

Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri toplamının ortalaması $x_{ort} = 139,89$ (ss=10,229) düzeyinde bulunmuş ve bu sonuç eşitlikçi toplumsal cinsiyet (95+) görüşünü yansıtmıştır.

Bizim araştırmamıza göre, kadınların eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin algıları yükseldikçe ilişkilerde hakimiyet kurma tutumları da yükselmektedir. Kadınların eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin algıları yükseldikçe özerklikleri azalmaktadır denilebilir. Kadınların, kadın cinsiyet rolü algısı arttıkça özerklikleri de artmaktadır denilebilir.

Bizim araştırmamıza benzer şekilde üniversite öğrencileri üzerinde çalışma yapan Arıcı (2011), çalışmada toplumsal cinsiyet rolleri algısına göre öğrencilerin psikolojik iyi oluşlarındaki farklılaşmayı incelemiştir. Arıcı (2011)'nin araştırmasında, toplumsal cinsiyet rollerinin bütün alt boyutlarında eşitlikçi algılama düzeyi yüksek olanların psikolojik iyi oluşlarının, toplumsal cinsiyet rollerini eşitlikçi algılama düzeyi düşük olanların psikolojik iyi oluşlarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu sonucuna ulaşmıştır. Arıcı (2011)'nin elde ettiği diğer bir bulgu ise toplumsal cinsiyet rollerini geleneksel algılama düzeyi düşük olan grubun yüksek olan gruptan, kişisel gelişim dışındaki psikolojik iyi oluş düzeylerinin daha yüksek olduğunu sonucuna ulaşmıştır. Buna göre, kadının toplumsal cinsiyet rollerinde geleneksel yaklaşımı benimsemesi psikolojik iyi oluşlarını olumsuz etkilemektedir denilebilir.

Kadınların psikolojik iyilik hallerininin, toplumsal cinsiyet rolleri algısıyla ilişkisine dair literatür incelemesinde sadece Arıcı'nın (2011) çalışması dışında aynı temayla yapılmış başka çalışmaya ulaşılamamış, ancak ilişkili konularda yapılmış araştırmalar da aşağıda tartışılmıştır.

Aydöner (2018), şiddete maruz kalan kadınlar üzerinde yaptığı çalışmada, kadınların psikolojik dayanıklılık ve sosyal destek algısı ile depresyon arasında negatif yönde ilişki olduğu sonucuna ulaşmıştır. Aydönere göre sosyal destek algısı, kadının hayatının her alanında olumlu etki yaratmaktadır. Buna göre kadınların sosyal destek algısı ve psikolojik iyiliğin bir başka göstergesi olan psikolojik dayanıklılıkları arttıkça depresyon azalmakta, psikolojik iyilik halleri artmaktadır. Kadına yönelik sosyal desteğin kadının toplumsal cinsiyet rollerinden etkilendiğini düşünmek yersiz olmaz. Dolayısı ile toplumsal cinsiyet rolleriyle bağlantılı olarak kadının aldığı sosyal destek onun psikolojik iyiliğini etkiliyor diyebiliriz.

Jewkes, (2002) araştırmasında, kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin fazla olduğu, erkeğin her durumda kadından üstün görüldüğü, kadın ve erkek rollerinin katı çizgilerle ayrıldığı toplumlarda kadının şiddete maruz kalmasının daha fazla görüldüğünü bildirmişlerdir. Bizim araştırmamızla birlikte Jewkes'in (2002) ulaştığı sonuçlardan yararlanarak toplumsal cinsiyet rol algısının kadının şiddete maruz kalmasını etkilediği ve bunun doğal sonucu olarak da kadının psikolojik iyilik halini etkilediği çıkarımını yapabiliriz.

Patel ve Goodman'ın (2007) çalışmasında, kadınların psikolojik dayanıklılığı destekleyen faktörlerin başa çıkma, biyolojik faktörler, kişilik faktörleri ve sosyal faktörler olarak tespit edilmiştir. Öte yandan Özmete'ye göre (2016), kültürel kodlar çerçevesinde biçimlenen geleneksel toplumsal cinsiyet rolleri, evli kadınları baskı altında tutmaktadır. Bireysel farklılıklar, eğitim düzeyi, sosyo-ekonomik düzey gibi belirleyiciler, kültürel kodların algılanmasını etkilemektedir (Özmete, 2016). Bu tür etkiler kadının psikolojik iyilik halini doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemektedir denilebilir.

Jewkes (2002), Patel ve Goodman (2007), Arıcı (2011), Özmete (2016) ve Aydoğan (2018)'in araştırmaları ile bizim araştırmamızın sonuçları birbirini destekler niteliktedir. Her iki araştırma sonucundan hareketle kadınların eşitlikçi cinsiyet rolünü benimsemeleri arttıkça psikolojik iyi oluşları da çeşitli boyutlarda artmakta, geleneksel cinsiyet rolü benimsemeleri arttığında ise psikolojik iyi oluşları düşmektedir denilebilir.

Sonuç

Katılımcıların toplumsal cinsiyet rolleri algısı eşitlikçi toplumsal cinsiyet görüşünü yansıtmıştır.

Kadınların eşitlikçi cinsiyet rolü algısı ile çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma arasında pozitif, kendini kabul etme ile negatif, diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma ile negatif ve özerklik ile pozitif yönlü anlamlı ilişki vardır.

Kadınların kadın cinsiyet rolü algısı ile özerklik ve kişisel gelişim algıları arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki vardır.

Kadınların evlilikte cinsiyet rolü algısı ile çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma arasında pozitif, kendini kabul etme ile arasında negatif, diğerleri ile olumlu ilişkiler kurma arasında negatif ve özerklik ile arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki vardır.

Kadınların geleneksel cinsiyet rolü algısı ile özerklik ve kişisel gelişim arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki vardır.

Kadınların erkek cinsiyet rolü algısı ile çevre ile ilişkilerde hakimiyet kurma ve kişisel gelişim arasında pozitif yönlü anlamlı ilişki vardır.

Kadınların eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin algıları yükseldikçe, ilişkilerde hakimiyet kurma tutumları da anlamlı düzeyde yükselmektedir.

Kadınların eşitlikçi cinsiyet rollerine ilişkin algıları yükseldikçe, özerklikleri anlamlı düzeyde azalmaktadır.

Kadınların, kadın cinsiyet rolü algısı arttıkça, özerklikleri de anlamlı düzeyde artmaktadır.

Kaynakça

- Akın, A., Demirel, S. (2003). Toplumsal Cinsiyet Kavramı ve Sağlığa Etkisi. *Cumhuriyet Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi*, 25(4): 73-82.
- Arıcı, Fatma. (2011). Üniversite Öğrencilerinde Toplumsal Cinsiyet Rollerine İlişkin Algılar ve Psikolojik İyi Oluş. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara.
- Aydilek, Çiftçi, Özkan, Ö. (2011). Okul Öncesi Dönemde Çocukların Akran Etkileşimleri: Ebeveyn Öğretmen Cinsiyet Rollerini Algısının Etkisi, *19. Eğitim Bilimleri Kurultayı*.
- Aydöner, N. H. (2018). Kadınlarda Şiddete Maruz Kalma Durumu ile Sosyal Destek Algısı, Depresyon ve Psikolojik Dayanıklılık Arasındaki İlişkiler: Karşılaştırmalı Bir Çalışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, *Işık Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İstanbul*
- Balcı, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntem, Teknik Ve İlkeler*. 9. baskı, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Beart, S., G. Hardy, and L. Buchan. (2005). "How people with intellectual disabilities view their social identity: A review of the literature." *Journal of Applied Research in Intellectual Disabilities* 18: 47-56.
- Butler, Judith. (2004). *Kırılğan Hayat*, Çev. Başak Ertür, İstanbul: Metis Yayınları.
- Cirhinlioğlu, F.G. (2006). Üniversite Öğrencilerinde Utanç Eğilimi, Dini Yönelimler, Benlik Kurguları ve Psikolojik İyilik Hali Arasındaki İlişkiler. Basılmamış Doktora Tezi, *Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*, Ankara
- Doğan, T. (2004). Üniversite Öğrencilerinin İyilik Halinin İncelenmesi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, *Hacettepe Üniversitesi*, Ankara.
- Dökmen, Z. Y. (2012). *Toplumsal Cinsiyet-Sosyal Psikolojik Açıklamalar*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Dunn, H. L. (1959a). What high-level wellness means. *Canadian Journal of Public Health/Revue Canadienne de Sante'e Publique*, 50(11).

Ersoy, E. (2009). Cinsiyet Kültürü İçerisinde Kadın ve Erkek Kimliği. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 19 (2): 209-230.

Feiereisen, S., Broderick, A., Douglas, S. (2009). The effect and moderation of gender identity congruity: Utilizing “real women”; *Psychology&Marketing*, Volume; 26, Issue; 9

Günay, G., Bener, Ö. (2011). Kadınların Toplumsal Cinsiyet Rollerini Çerçevesinde Aile İçi Yaşamı Algılama Biçimleri, *TSA*, 15(3): 157-171.

Hoogland, R. C. (2008). Gender, Theories of. F. Malti-Douglas içinde, *Encyclopedia of Sex and Gender: Volume 2* (s. 628 - 632). Farmington Hills: The Gale Group.

Işık, B. (2018). Toplumsal Cinsiyet Rollerine Bağlı Olarak Aile İçi Şiddetin Anlamlandırılması. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Jewkes, R. (2002). Intimate Partner Violence, *Lancet*, 359: 1423-1429

Jonas, S. (2005). The wellness process for healthy living: A mental tool for facilitating progress through the stages of change. *AMAA Journal*, Health Care Industry, Winter, 2005.

Kohlberg, L. A. (1966). A cognitive–developmental analysis of children’s sex role concepts and attitudes. In E. E. Maccoby (Ed.), *The development of sex differences* (pp. 82–173). Stanford, CA: Stanford University Press.

Korkut, F., Owen, D. W. (2012). İyilik Hali Yıldızı Modeli, Uygulanması ve Değerlendirilmesi. *International Journal of Eurasia Social Sciences*, 3(9).

Martin, B.A.S., Gnoth, J. (2009). The role of gender identity and self-construal salience in evaluations of male models.

Myers, J. E., Sweeney, T. J. (2005). Introduction to wellness theory. In J. Myers & T. Sweeney (Eds.), *Counseling for wellness: Theory, research, and practice* (pp. 7- 15). Alexandria, VA: American Counseling Association.

Myers, J. E., Sweeney, T. J., Witmer, J. M. (2000). The Wheel of Wellness counseling for wellness: A holistic model for treatment planning. *Journal of Counseling and Development*, 78, 251-266.

Oakley, A., Mitchell, J. (1992), *Kadın ve Eşitlik*. İstanbul: Pencere.

Özkalp, E., Varoğlu, A., Varoğlu, D., Kirel, A., Çiğdem, A. P. (2013). Örgütsel Davranış, Ed. Kirel, A.Ç., Ağlargöz, O. T.C. *Anadolu Üniversitesi Yayını*, No: 2847. Eskişehir, 94-95.

Özkan ve Lajunen. (2005). *Masculinity, Femininity, and the Bem Sex Role Inventory in Turkey, Sex Roles*; Volume 52, Issue 1–2, pp 103–110.

Özmete, E. (2016). Evli Kadınlar ve Erkeklerin Psikolojik İyi Oluş Durumlarının Toplumsal Cinsiyet ve Kültürel Kodlar Odağında Değerlendirilmesi. 2. *Uluslararası Kadın ve Adalet Zirvesi*, Sözlü Sunum Notları. (25-26 Kasım 2016-İstanbul)

https://www.academia.edu/34116038/Evli_Kad%C4%B1nlar_ve_Erkeklerin_Psikolojik_%C4%B0yi_Olu%C5%9F_Durumlar%C4%B1n%C4%B1n_Toplumsal_Cinsiyet_ve_K%C3%BClt%C3%BCrel_Kodlar_Oda%C4%9F%C4%B1nda_De%C4%9Ferlendirilmesi

Patel, V., Goodman, A. (2007). Researching Protective and Promotive Factors in Mental Health. *International Journal of Epidemiology*. 36: 703-707.

Pınar, F. (2008). Barbara Frischmuth'ta Çalışan Kadının Sorunları ve Kültürel İlişkiler. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Van: *Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

Stoller, Robert, J., (1968). *Sex and Gender*, New York: Science House, ,

Şavran, T. G. (2012). *Toplum, Bilim ve Yöntem*. N. Suğur içinde, Sosyolojiye Giriş (s. 2 - 34).

Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset.Şener, Ülker (2012). “Kadın Yoksulluğu”, *Mülkiye Dergisi*, 36(4): 51-67

Uluocak, Ş., Cumhuriyet, A. (2011). Kadın Bakış Açısından Toplumsal Cinsiyet Rollerini, İstanbul: ÇNK.

Wienclaw, Ruth A. (2011) "Feminist Theories of Gender Inequality." Sociology Reference Guide: Gender Roles & Equality. 1st ed., Salem Press, pp. 95-102.

Witmer, David R. (1985). Recent Developments in Insulins First Published January 1, 1985 <https://doi.org/10.1177/875512258500100109>

Yağmurlu, B. (2012). Çocuklukta Sosyal Gelişim, *Psikolojiye Giriş*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları, ss.134-163.

Yazıcıoğlu, Y., Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.

Zeybekoğlu, Ö., *Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Televizyon Reklamlarına Yansıması*, ETHOS: Felsefe ve Toplumsal Bilimlerde Diyaloglar, no.1, ss.121-136

Zeyneloğlu, S., ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal Cinsiyet Rollerini Tutum Ölçeğinin Geliştirilmesi Ve Psikometrik Özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40: 409-420.